Hrinko I. M. (2026). Orhanizatsiini zasady provedennia nedokumentarnykh form rozrakhunkiv u finansuvanni mizhnarodnoi diialnosti [Orhanizatsiyni zasady provedennya nedokumentarnykh form rozrakhunkiv u finansuvanni mizhnarodnoyi diyalnosti]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys, 12*, 36–42. https://doi.org/10.32782/2786-8273/2026-12-6

IFC. (2026). *Trade finance: how volatile financial conditions influence its availability and impact trade levels*. https://www.ifc.org/en/insights-reports/2026/how-financial-volatility-affects-trade-finance-availability-trade-levels

International Monetary Fund. (2026). *World Economic Outlook Update, July 2026: Global Economy in Crosscurrents of War and Technology*. Washington, DC: International Monetary Fund. https://www.elibrary.imf.org/display/book/9798229047999/CH001.xml

Kholodna Yu. Ye. (2024). Valiutne rehuliuvannia v Ukraini: suchasni tendentsii ta perspektyvy [Valyutne rehulyuvannya v Ukrayini: suchasni tendentsiyi ta perspektyvy]. *Ekonomika ta suspilstvo, 68*. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-130

Ministerstvo ekonomiky, dovkillia ta silskoho hospodarstva Ukrainy. *Ukraina: ekonomichni oriientyry na 2026-2028 roky. Konsensus-prohnoz* [Ukrayina: ekonomichni oriyentyry na 2026-2028 roky. Konsensus-prohnoz]. https://me.gov.ua/download/ad731854-99d4-4850-82bb-e854b712bc3b/file.pdf

Podra O. P. (2025). Instrumentarii kompleksnoi otsinky ta upravlinnia valiutnymy ryzykamy pidpryiemstva u zovnishnoekonomichnii diialnosti [Instrumentariy kompleksnoyi otsinky ta upravlinnya valyutnymy ryzykamy pidpryyemstva u zovnishnyoekonomichniy diyalnosti]. *Menedzhment ta pidpryiemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku, 7*(2), 85–93. https://doi.org/10.23939/smeu2025.02.085

Sirko A. Ya. & Yurynets O. V. (2025). Vplyv valiutnykh obmezhen na upravlinnia zovnishnoekonomichnoiu diialnistiu pidpryiemstv [Vplyv valyutnykh obmezhen na upravlinnya zovnishnyoekonomichnoyu diyalnistyu pidpryyemstv]. *Menedzhment ta pidpryiemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku, 7*(2), 222–234. https://doi.org/10.23939/smeu2025.02.222

Ukrinform. (2026, January 12). *Tovaroobih Ukrainy torik stanovyv $125,1 miliarda – mytnytsia* [Tovaroobih Ukrayiny toryk stanoviv $125,1 milyarda – mytnytsya]. https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4079487-tovaroobig-ukraini-torik-stanoviv-1251-milarda-mitnica.html

Yatsenko V. O. (2024). Otsinka volatylnosti valiutnykh kursiv osnovnykh torhovelnykh partneriv Ukrainy [Otsinka volatylnosti valyutnykh kursiv osnovnykh torhovelnykh partneriv Ukrayiny]. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia, 23*(1), 159–176. https://doi.org/10.18524/2413-9998.2024.1(56).306985

Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Інструменти ШІ в підготовці цієї роботи не використовувались.

Стаття надійшла до редакції / Received: 20.09.2026
Статтю прийнято до публікації / Accepted: 03.10.2026
Оприлюднено / Published: 23.10.2026

УДК 336.71:338.2
JEL: E4; G21; G28; G32
DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-9-519-529

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

©2026 **КОЗАЧУК Д. П.**

УДК 336.71:338.2
JEL: E4; G21; G28; G32

Козачук Д. П. Фінансова стійкість банку в контексті забезпечення фінансової безпеки держави

У статті досліджено теоретичні засади та практичні проблеми забезпечення фінансової стійкості комерційних банків України в умовах макроекономічної нестабільності та воєнних викликів. Попри значну кількість досліджень фінансової стійкості банків, недостатньо розробленими залишаються практичні підходи до формування стратегічного інструментарію її зміцнення в умовах макроекономічної нестабільності та воєнних викликів із урахуванням взаємозв'язку між стійкістю окремого банку та фінансово-економічною безпекою держави. Мета дослідження полягає у визначенні ключових аспектів забезпечення фінансової стійкості комерційних банків України та обґрунтуванні стратегічних інструментів її зміцнення на засадах ризик-орієнтованого підходу. Дослідження базується на системному та ризик-орієнтованому підходах, методах аналізу, порівняння, систематизації та узагальнення; здійснено ретроспективний аналіз банківського сектора України за 2006–2026 рр. на основі відкритих даних Національного банку України та сформовано авторську карту ризиків. У статті визначено ключові чинники подолання наслідків системних криз, серед яких провідне значення мають ризик-орієнтований підхід, стрес-тестування та імплементація європейських регуляторних норм. Ідентифіковано структурні дисбаланси банківського сектора та запропоновано комплекс стратегічних інструментів, зокрема зниження надмірної концентрації в державних цінних паперах і прискорення цифрової трансформації банків. У статті обґрунтовано необхідність інтегра-

ції ризик-орієнтованого підходу в систему стратегічного управління фінансовою стійкістю банків та доведено її взаємозв'язок із забезпеченням фінансово-економічної безпеки держави. Наукова новизна полягає в систематизації ключових ризиків і формуванні стратегічного інструментарію зміцнення фінансової стійкості банків з урахуванням сучасних макроекономічних і воєнних викликів. Запропоновані рекомендації можуть бути використані банками та регулятором для вдосконалення управління ризиками, підтримання довгострокової платоспроможності, активізації кредитування та підвищення стійкості банківського сектора.
Ключові слова: *банківська система; фінансова стійкість; макроекономічна турбулентність; ризик-орієнтований підхід; кредитування; комплаєнс.*
Рис.: *3.* ***Бібл.:*** *21.*

Козачук Діана Петрівна *– магістрант, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (просп. Берестейський, 54/1, Київ, 03057, Україна)*
E-mail: *dikozachuk97@gmail.com*
ORCID: *https://orcid.org/0009-0002-0047-0427*

UDC 336.71:338.2
JEL: E4; G21; G28; G32

Kozachuk D. P. Financial Soundness of a Bank in the Context of Ensuring the Financial Security of the State

The article examines the theoretical foundations and practical challenges of ensuring the financial soundness of commercial banks in Ukraine amid macroeconomic instability and wartime challenges. Despite the extensive body of research on bank financial soundness, practical approaches to developing a strategic toolkit for strengthening it under conditions of macroeconomic instability and wartime challenges remain insufficiently developed, particularly with regard to the relationship between the soundness of individual banks and the financial and economic security of the State. The aim of the study is to identify the key aspects of ensuring the financial soundness of commercial banks in Ukraine and to substantiate strategic instruments for strengthening it based on a risk-based approach. The study is based on system and risk-based approaches, as well as methods of analysis, comparison, systematization, and generalization. A retrospective analysis of the Ukrainian banking sector for 2006–2026 was conducted using publicly available data from the National Bank of Ukraine, and an author-developed risk map was constructed. The study identifies the key factors contributing to overcoming the consequences of systemic crises, among which the risk-based approach, stress testing, and the implementation of European regulatory standards play a leading role. Structural imbalances in the banking sector were identified, and a set of strategic instruments was proposed, including reducing excessive concentration in government securities and accelerating the digital transformation of banks. The study substantiates the need to integrate the risk-based approach into the strategic management system of bank financial soundness and demonstrates its relationship with ensuring the financial and economic security of the State. The scientific novelty lies in systematizing key risks and developing a strategic toolkit for strengthening bank financial soundness, taking into account current macroeconomic and wartime challenges. The proposed recommendations can be used by banks and the regulator to improve risk management, maintain long-term solvency, stimulate lending, and enhance the soundness of the banking sector.
Keywords: *banking system; financial resilience; macroeconomic turbulence; risk-oriented approach; lending; compliance.*
Fig.: *3.* ***Bibl.:*** *21.*

Kozachuk Diana P. *– Master's Student, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (54/1 Beresteiskyi Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)*
E-mail: *dikozachuk97@gmail.com*
ORCID: *https://orcid.org/0009-0002-0047-0427*

Фінансові кризи супроводжуються глибокими макроекономічними спадами, девальвацією та дестабілізацією системи фінансового посередництва. В умовах високої взаємопов'язаності ринків локальні шоки швидко трансформуються в системні загрози. З огляду на банкоцентричну модель фінансового сектора України, саме банківська система відіграє вирішальну роль у підтримці кредитування реального сектора, інвестиційної активності та довіри суб'єктів господарювання. Погіршення фінансових показників банків призводить до обмеження доступу бізнесу та населення до фінансових ресурсів. Це, своєю чергою, спричиняє падіння виробництва, скорочення споживчого попиту та поглиблення економічного спаду. Досвід кризи 2014–2015 рр. і виклики воєнного стану перетворили забезпечення фінансової стійкості банків на стратегічний імператив як на макро-, так і на мікрорівні.

Центральною проблемою сучасного етапу є подолання фундаментальної дилеми між експансивним зростанням прибутковості та збереженням стійкості. Агресивне нарощування активів за умов високої невизначеності несе загрозу погіршення якості портфеля, дефіциту ліквідності та втрати платоспроможності. Це актуалізує завдання пошуку оптимального балансу між стимулюванням кредитування та мінімізацією системних ризиків.

Вирішення цієї проблеми потребує розробки виважених стратегій на основі ризик-орієнтованого підходу, імплементації міжнародних стандартів нагляду, посилення капітальної бази та вдосконалення методичного інструментарію оцінки стійкості банків. Таким чином, забезпечення фінансової стійкості банків є необхідною умовою підтримання економічної стабільності та, відповідно, прискорення економічного відновлення. Підвищення фінансової стійкості банків сприяє забезпеченню сталого розвитку національної економіки шляхом зміцнення довіри до банків, підвищення ефективності кредитно-інвестиційної діяльності, стабілізації грошово-фінансових потоків і зниження системних ризиків.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ ТА АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У сучасній економічній думці категорія фінансової стійкості банку залишається простором для жвавих наукових дискусій. Така понятійна багатовекторність зумовлена тим, що вітчизняна концепція «фінансової стійкості банку» формується на перетині двох усталених англомовних наукових традицій – *financial stability* (фінансова стабільність) та *financial soundness* (фінансова надійність/здоровий стан). При цьому в глобальному академічному просторі провідні західні дослідники, такі як Ф. Мішкін, Ч. Гудхарт, К. Боріо та Г. Дж. Шиназі, здебільшого концентруються на проблематиці financial stability, розглядаючи її переважно на макропруденційному рівні як здатність усієї фінансової системи абсорбувати системні шоки без порушення процесів посередництва. Натомість вітчизняні науковці Дзюблюк О. В., Михайлюк Р. В. [1], Склеповий Є. В. [2], Примостка Л. О. [3], Довгаль Ю. С., Чамара Р. О. [4], Русіна Ю. О., Легейда А. Г. [5] розглядають поняття як більш мікроекономічне та вдаються до прикладного трактування, залежно від акцентів у своїх дослідженнях.

Попов О. Г. [6], Рисін В. В., Біда А. П. [7], Чепелюк Г. [8] формують комплекс конкретних чинників (факторів впливу), з якими взаємодіє банківська установа, а також по-різному оцінюють ступінь їхнього впливу на рівень стійкості банку.

Бойко А. [9] та Чирак І. [10] у своїх дослідженнях висвітлюють, що стійкість окремих банків постає вагомою передумовою стійкої банківської системи, та в результаті – макрофінансової стабільності всієї країни, формуючись під впливом широкого спектра взаємозумовлених факторів.

Систематизація наукових підходів до їхньої класифікації свідчить про те, що фінансова стійкість кожного банку органічно інтегрована в загальну систему фінансової безпеки банківського сектора, виступаючи фундаментальним підґрунтям фінансової безпеки держави.

Охрименко І. Б., Білошапка В. С. [11], Корнилюк Р. В. [12] аналізують вагомість та вплив фінансової стійкої банківської системи на національну економіку в умовах безпрецедентних геополітичних системних шоків, що впливають на національну економіку.

МЕТА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є теоретичне обґрунтування та формування стратегічного інструментарію зміцнення фінансової стійкості банку як базового елемента стабільності банківської системи та фінансової безпеки держави.

Методика дослідження базувалася на системному та ризик-орієнтованому підходах із використанням методів аналізу, порівняння, систематизації та узагальнення. Дослідження передбачало ретроспективний аналіз показників банківського сектора України за 2006–2026 рр., визначення основних факторів впливу на фінансову стійкість банків та ідентифікацію ключових ризиків із формуванням авторської карти ризиків. Інформаційну основу дослідження становили відкриті статистичні й аналітичні дані Національного банку України, нормативно-правові акти регулятора, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фінансова стійкість є однією з ключових характеристик надійності та здатності банку стабільно функціонувати, що зумовлює необхідність чіткого визначення її сутності. Згідно з найбільш змістовним і точним, на нашу думку, визначенням фінансової стійкості банку, запропонованим Примосткою Л. О. [3], фінансова стійкість розглядається як інтегральна та динамічна характеристика, що відображає не лише здатність банку зберігати належний фінансовий стан, а й спроможність адаптуватися до змін зовнішнього середовища та відновлювати фінансову рівновагу. Такий підхід дає змогу трактувати фінансову стійкість в умовах нестабільного економічного середовища не лише як характеристику надійності банку, а передусім як результат безперервного процесу управління ризиками та адаптації до нових викликів.

Поняття фінансової стійкості банку є комплексним і об'ємним. Враховуючи, що банк як суб'єкт господарювання існує в змінних економічних умовах, фінансова стійкість банку піддається не тільки внутрішнім (ендогенним), а й численним зовнішнім (екзогенним) факторам впливу, які відображаються на стані фінансової стійкості комерційного банку тією чи іншою мірою. Таким чином, вважаємо, що *управління фінансовою стійкістю* є складним комплексом взаємопов'язаних напрямів діяльності банку та регулятора (НБУ) на різних рівнях під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників (*рис. 1*).

Фінансова стійкість національної економіки є необхідною передумовою забезпечення фінансової безпеки держави та залежить від комплексу взаємопов'язаних чинників, серед яких важливе місце посідає банківський сектор. Банки виконують ключову роль фінансових посередників, забезпечуючи рух капіталу між суб'єктами економіки та сприяючи функціонуванню кредитного і фінансового ринків. Їх значення посилюється завдяки ви-

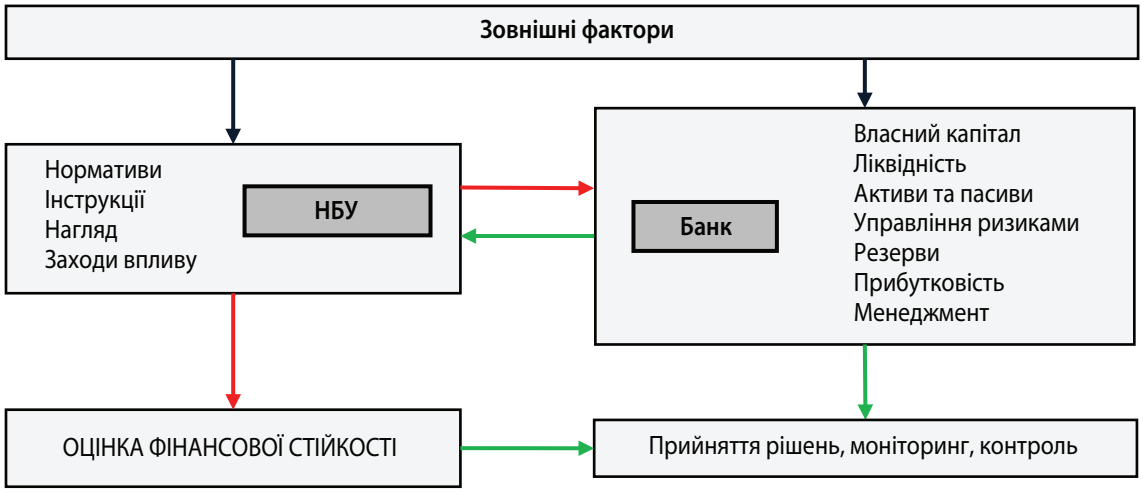

Рис. 1. Схема залученості в забезпечення фінансової стійкості банку

Джерело: авторська розробка.

сокому рівню нормативного регулювання та пруденційному нагляду з боку регулятора. Водночас довіра до банківських установ сприяє формуванню позитивних економічних очікувань, підтриманню фінансової активності та стійкості економіки [9].

Важлива роль банків у забезпеченні економічного розвитку проявляється через безперервне виконання ними ключових функцій, зокрема фінансового посередництва, забезпечення функціонування платіжної системи, трансформації капіталу та реалізації мультиплікативного ефекту. Таким чином, економічне зростання держави залежить від динамічного розвитку реального сектора економіки та оцінюється за допомогою виробленого валового внутрішнього продукту. Достатній рівень капіталізації банків та запасу їх фінансової стійкості дозволяє їм акумуляцію та розподіл фінансових ресурсів з метою економічного піднесення всіх виробничих і обслуговуючих сфер [1].

Враховуючи тісний взаємозв'язок банківського та реального секторів економіки, а також залежність розвитку банків від фінансового стану їх корпоративних клієнтів, ефективна ідентифікація, оцінювання та регулювання системного ризику потребують обов'язкового врахування рівня фінансової стійкості ключових підприємств-позичальників. Окрему увагу доцільно приділяти забезпеченню фінансової стійкості системно важливих банків, оскільки це сприяє запобіганню поширення кризових явищ за принципом доміно та знижує ризик фінансового зараження. Відповідно, зміцнення таких банків виконує превентивну функцію щодо поширення системного ризику та сприяє мінімізації його потенційних наслідків для банківської системи й економіки загалом. Мікропруденційний і макропруденційний нагляд, які орієнтовані на перспективу (*forward-looking supervision*) та ґрунтуються на моделі ризик-орієнтованого підходу (*risk-based approach*) [12, с. 415], відображають один із головних висновків з фінансових криз XXI століття, який полягає в тому, що *регулятор має бути підготовленим до виникнення різних джерел системного ризику*. Для цього необхідно приділяти більше уваги прогнозуванню загроз і формувати ефективні механізми гнучкого реагування на зміни структурних вразливостей банківського сектора та вплив зовнішніх системних шоків [12, с. 416].

Практика діяльності українських банків свідчить, що впровадження ризик-орієнтованого підходу є важливим чинником підвищення їх фінансової стійкості. Системне управління ризиками сприяє своєчасному виявленню загроз, оптимізації структури активів і пасивів, підтриманню належного рівня ліквідності, капіталу та прибутковості, а також підвищує здатність банків протистояти зовнішнім шокам і забезпечувати безперервність діяльності.

Показовим прикладом таких трансформацій є розвиток банківської системи України після кризи 2014–2015 років. Національний банк України здійснив комплексне реформування банківського регулювання та нагляду, зокрема запровадив ризик-орієнтований підхід, поступово імплементував міжнародні стандарти Базельського комітету, вдосконалив підхід до розрахунку економічних нормативів (законодавчо окреслено в Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [13]), посилив вимоги до корпоративного управління та систем управління ризиками. З точки зору балансу між метою підвищення прибутковості банку

та максимального збереження стійкості [15] такий підхід сприяв підвищенню прозорості банківського сектора, його здатності протистояти внутрішнім і зовнішнім ризикам і зміцненню його ролі в забезпеченні стійкого економічного розвитку.

Ретроспективний аналіз регуляторних нормативів банківського сектора України за 2008–2026 рр. [16] демонструє тривалу та складну трансформацію системи під впливом екзогенних шоків. Хоча більшість фінансових установ номінально звітували про відповідність вимогам регулятора, реальні значення показників стійкості тривалий час перебували поблизу критичних меж, явно говорячи про слабкий захисний потенціал банків перед кризовими явищами. Траєкторія порушення нормативних значень чітко збігається з періодами макроекономічної турбулентності, підтверджуючи дефіцит реального запасу капіталу та ліквідності. Якісний перелом відбувся завдяки впровадженню стандартів Базеля ІІІ та обов'язкових буферів капіталу, що забезпечило системі створення дієвої «подушки безпеки» проти сучасних шоків.

Кризовий період 2014–2016 років уповні виявив хронічну проблему недостатньої капіталізації вітчизняного банківського сектора, внаслідок чого банки не могли виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та ставали неплатоспроможними. Саме тоді недостатність власних коштів банків спричинила скорочення їх кількості майже удвічі («велике очищення» у 2014–2018 роках), а для уникнення колапсу банківської системи найбільший у той час на ринку АТ «Приватбанк» довелося націоналізувати, щоб зберегти стійкість сектора.

Паралельно із очищенням банківського сектора НБУ почав працювати над законодавством у сфері комплаєнсу – для забезпечення ефективної роботи банку зсередини. Насправді поняття комплаєнсу для України є досить новим, воно з'явилося якраз під час кризи 2014–2016 років (Постанова № 867 Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України) та встановило основні вимоги системи комплаєнс як елементу внутрішньобанківської системи контролю.

Частковим вирішенням моніторингу капіталізації банків стало введення в розрахунок регулятивного капіталу Н1 та Н2, методичний їх аналіз з боку НБУ. Показово, що після глобальної кризи 2007–2008 років, яка не оминула й Україну, сукупний регулятивний капітал банківської системи почав наростати стрімкіше, ніж збільшувалась кількість існуючих банків. Така ситуація свідчила, з одного боку, – про якісне вдосконалення капіталізації, а з іншого – про високі «апетити» банків до ризику. З 2019 року при незначних зменшеннях кількості банків регулятивний капітал активно зростає (*рис. 2*). Банки превентивно все ж почали нарощувати власний капітал, що позитивно вплинуло на банківську систему на початку 2022 року: з ринку було поступово виведено всього декілька банків, і їх ліквідація не несе суттєвої загрози стійкості системи. Це свідчить про якість складу банківської системи України – до неї входять капіталізовані та сильні гравці, які відповідально підходять до управління ризиками.

Криза 2014–2016 років напряму була пов'язана із ліквідністю – через різку девальвацію курсу національної валюти клієнти банків масово вилучали кошти з банківських рахунків як у національній, так і в іноземній валюті. Нормативні показники наближалися до граничних значень.

Рекордна надлишкова ліквідність, яка існувала станом на початок 2022 року [16], в теорії мала б

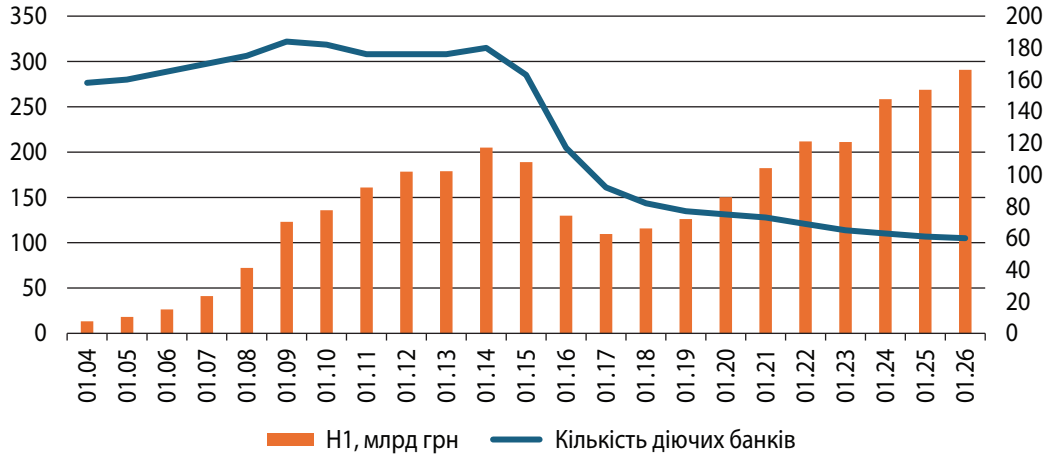

Рис. 2. Співвідношення між кількістю банків та регулятивним капіталом

Джерело: адаптовано автором за даними НБУ [16].

бути позитивною, однак на практиці спостерігається протилежний ефект – при підвищенні облікової ставки НБУ із 10% до 25% влітку 2022 року підвищились відсоткові ставки не тільки за депозитами, а й за кредитами, роблячи їх недоступними населенню та бізнесу, що потенційно негативно відображається на діяльності банків як агентів перерозподілу коштів в економіці.

Починаючи з періоду подолання наслідків банківської кризи 2014–2015 рр., ключовою трансформацією в діяльності банків в Україні став перехід від активного кредитування до пріоритетного формування портфелів цінних паперів [1]. Порівняно з 2014 роком частка кредитного портфеля в активах банків із 55% скоротилася до 19% у 2025 році, тобто більше ніж у 2 рази. Натомість частка депозитних сертифікатів зросла з 1,5% до 19%, облігацій внутрішньої державної позики із 7,9% до 25% [16]. Тобто банки пріоритетно отримують прибутки від якнайменш ризикових способів розміщення активів, що, з одного боку, слугує інструментом мінімізації ризиків та одночасно, у довгостроковій перспективі, створює загрозу ефективному кредитуванню реального сектора економіки та меншій мобільності перебудов бізнес-моделей банків.

Хоча криза 2007–2008 років напряму пов'язується з проблемами кредитування, видачами неякісних кредитів, а криза 2014–2016 років – із ліквідністю, десять років тому нормативи кредитного ризику коливалися із набагато більшою амплітудою, ніж майже 20 років тому. Показово, що досягти нормативного значення Н8 вдалося лише протягом 2021 року, станом на початок 2022 року. Лише тривала системна робота з реструктуризації активів та докапіталізації дозволила сектору відновити безпечний рівень стійкості безпосередньо перед початком повномасштабного вторгнення 2022 року.

Аналізуючи активи банків, не можна оминути аспект існування проблемних кредитів, роботу з якими банки проводять і досі. Під час кризи 2014–2016 років на і так шокову ситуацію з ліквідністю накладалося зростання обсягу проблемних кредитів, що робило банки не те що неліквідними, а й навіть неплатоспроможними. Із 2014 року непрацюючі кредити в абсолютному вираженні почали зростати, і вже у 2018–2019 роках перевищили 50% сукупного кредитного портфеля банків. Така ситуація в банківському секторі була екстремальною, тому Національний банк як регулятор став проводити «політику очищення банківської системи». Так, у 2014–2018 роках ринок залишили 103 банки, на які припадала третина активів банківського сектора. Очищення було важливим кроком для оздоровлення сектора, але саме по собі не вирішило його фундаментальних проблем [17].

Очищення банківського сектора мало не лише кількісний ефект через скорочення кількості банків, а й якісний ефект через зміну підходів до кредитного ризику [18]. Посилення вимог до оцінки кредитоспроможності позичальників та обмеження кредитування пов'язаних осіб сприяло підвищенню якості кредитного портфеля та формуванню більш консервативної кредитної політики банків.

У 2025 році частка непрацюючих кредитів (NPL) продовжила скорочуватися та на кінець року знизилася до 13,9%, досягнувши найнижчого рівня за понад 15 років. Основною причиною такого скорочення стало списання державними банками значного обсягу проблемних кредитів, визнаних NPL ще у 2015–2017 роках у межах реформи банківського сектора, зокрема кредитів, пов'язаних із колишніми власниками ПриватБанку [19].

Варто зазначити, що існування значного обсягу проблемних кредитів у банківській системі було зумовлено недосконалими та надто ризикованими стратегіями банків. Висока частка кредитів у активах банку далеко не означала їх якість – банки видавали кредити у валюті, не вели належну роботу із оцінкою застави, проводили політики агресивного нарощення кредитного портфеля. Звідси і дискусійне питання ефекту банківського кредитування для економіки – в короткостроковій перспективі відчувається позитивний ефект і піднесення, а в часи кризи всі недоліки наносять руйнівні наслідки.

Очікування стрімкого кредитного зростання під час глибокої макроекономічної турбулентності є нереалістичним, оскільки політика банків диктується захистом від підвищених системних загроз. Наразі ключовим орієнтиром установ виступає захист капіталу та концентрація на короткострокових активах за одночасного вдосконалення систем контролю ризиків. Вибір на користь стійкості замість нарощування кредитного портфеля є стратегічно виправданим: саме мінімізація ризиків банкрутства сьогодні гарантує здатність системи стати драйвером економічного зростання в посткризовий період.

Незважаючи на надлишок ліквідності, банкам вдається щороку максимізувати свої прибутки. Чистий прибуток банківської системи України у 2025 році досяг рекордних 126,7 млрд грн, що на 39,4% більше, ніж у 2024 році [16], попри підвищення податкової ставки до 50%. Висока прибутковість українського банківського сектора за умов відносно помірної кредитної активності є нетиповою особливістю функціонування банків у воєнний період. Значна частина фінансових результатів банків формується під впливом державних фінансових

ресурсів, що спрямовуються на підтримання їх ліквідності та капіталізації. Таким чином, *поточна прибутковість сектора значною мірою зумовлена не розширенням кредитування та активізацією економічної діяльності, а перерозподілом державних коштів на підтримку банківської системи* [1].

Окремим чинником дестабілізації для банківського сектора є волатильність податкового середовища. Після підвищення базової ставки податку на прибуток з 18% до 25% у 2023 році держава впровадила механізм оподаткування «надприбутків», що сумарно довело фіскальне навантаження до 50%. Попри те, що такий крок обґрунтовувався критичним дефіцитом бюджету, повторне застосування 50%-ї ставки у 2024 році викликає дискусії щодо його доцільності як серед вітчизняних практиків, так і з точки зору міжнародного досвіду [14], оскільки рентабельність капіталу (ROE) поступово повертається до рівня 2021 року, коли процентні ставки були нижчими. У 2025 році за ставки податку 50% ROE сектора становила 26%. Економічна ефективність оподаткування «надприбутків» є неоднозначною: станом на 2025 рік близько 65% прибутку сектора генерується державними банками, кошти яких і без того спрямовуються до бюджету через механізм дивідендів.

Ретроспективний характер оподаткування та високі ставки створюють середовище фіскальної непевності та фактичної «несправедливості» й нерівності на конкурентному ринку, що в довгостроковій перспективі може обмежити спроможність приватних та іноземних банків нарощувати капітал для майбутнього кредитування економіки [14].

2025 року оцінку стійкості проходили 25 банків, що разом мають більше 90% активів банківської системи. Вперше із початку повномасштабного вторгнення оцінка була здійснена за несприятливим сценарієм і включала оцінку якості активів, екстраполяцію результатів AQR і стрес-тестування лише для найбільших банків. Фактичний вплив подій 2022 року підтвердив точність попередніх оцінок стійкості банківського сектора. Для 9 установ (18% активів ринку) було встановлено вимоги щодо докапіталізації через підвищені ризики. Системна робота цих банків над зменшенням операційної та кредитної вразливості наразі сприяє стабілізації їхнього фінансового стану та зменшенню тиску на капітал [20; 21].

За результатами проведеного аналізу можна констатувати, що фінансова стійкість банків України в останні роки демонструє високу адаптивність до екстремальних макроекономічних шоків. Аналіз актуальних викликів та загроз дає підстави для побудови Карти ризиків фінансової стійкості банків (*рис. 3*) та свідчить про поступове зміщення акцентів: якщо раніше домінував системний кредитний ризик, то на сучасному етапі на перший план виходять геополітичні загрози, ризик концентрації активів у державних цінних паперах і регуляторний ризик, пов'язаний із волатильністю податкового законодавства.

Концептуально окреслимо такі проблеми забезпечення фінансової стійкості банків України, що існують уже протягом тривалого часу: не завжди достатній рівень капіталізації; невисока якість банківських активів; значний рівень кредитного ризику. Для кожної проблеми розроблено рекомендації щодо її подолання.

Джерелами підвищення рівня капіталізації може стати емісія акцій або боргових зобов'язань. Також, зважаючи на рекордну прибутковість банків України в останні кілька років, можливо розглянути варіант наповнення власного капіталу шляхом спрямування частини прибутку в капіталізацію. Однак, з іншого боку, в умовах 50%-го оподаткування прибутку банки втрачають значний ресурс для капіталізації. Тому, як варіант, можливий перегляд дивідендної політики на користь реінвестування чистого прибутку в основний капітал. Банкам необхідно підтримувати «буфер консервації капіталу» понад мінімальні вимоги НБУ, щоб мати запас міцності на випадок нових макроекономічних шоків.

Чималу увагу банкам слід приділити структурі активів і пасивів. Дуже важливо виважено, відповідно до своїх можливостей і стратегій залучати та розміщувати ресурси. Теперішня ситуація цього вимагає, оскільки банки залучають великі суми коштів, а видають кредитами значно менші, що відволікає ці гроші із економіки – банки їх вкладають переважно в ОВДП і депозитні сертифікати, на яких просто заробляють. Банкам необхідно поступово знижувати критичну залежність свої прибутків від державних цінних паперів і депозитних сертифікатів НБУ. Ніякого суспільного ефекту такі операції не несуть, ба більше, можуть негативно впливати на державний борг країни. Відновлення кредитування реального сектора через участь у державних програмах (наприклад, «Доступні кредити 5–7–9%») і розробку власних продуктів для бізнесу дозволить посилити політику диверсифікації активів, з точки зору як спрямування, так і ризиків концентрації.

Зауважимо, що для відновлення економіки України саме банки мають стати провідними інвесторами економіки – їх посередницька функція перерозподілу ресурсів в економіці має стати визначальною саме з точки зору відповідального та потужного кредитування. Отже, банкам слід креативно та активно вкладатися в розробку нових ак-

Рис. 3. Матриця ризиків впливу на фінансову стійкість банків

Джерело: авторська розробка.

туальних кредитних продуктів та підлаштовувати їх запуск при мінімальних ризиках втрати фінансової стійкості.

Вагомим аспектом банківської діяльності є кредитування, тому для досягнення якнайкращих показників фінансової стійкості банкам слід більше уваги приділити кредитним ризикам та оцінці кредитоспроможності, а НБУ варто посилити нагляд за дотриманням установлених вимог і якості самих кредитних продуктів. Крім того, посилення контролю за великими кредитними ризиками є критичним для недопущення повторення кризи 2014–2016 років. Банкам слід прискорити перехід на розрахунок нормативу LEX (значних експозицій) та забезпечити прозоре розкриття інформації за стандартами Pillar III. Це підвищить довіру інвесторів і дозволить регулятору вчасно ідентифікувати системні загрози.

При здійсненні кредитної діяльності банкам доцільно уважніше, прискіпливіше ставитися до забезпечення кредитів. З початком повномасштабного вторгнення банки деякий час видавали навіть бланкові кредити, що потенційно може мати негативний ефект при обслуговуванні та формуванні резервів під неякісні позички. Окрему увагу також слід приділити різним видам забезпечення – гарантії та поруці, специфіці їх існування та можливих операцій із ними.

Крім того, банкам, як провідним фінансовим посередникам на фінансовому ринку України, для забезпечення своєї фінансової стійкості варто вносити зміни і в свою організаційну структуру, кардинально змінювати підходи до нагляду та моніторингу. У цьому аспекті банки якнайшвидше повинні повністю інтегрувати у свою діяльність підрозділи комплаєнс, наймати кваліфікованих у цій сфері працівників та слідкувати за дотриманням вимог законодавства. Допрацювати в банках також треба фінансовий моніторинг і нагляд, аудит, налагодити взаємодію між цими відділами.

З боку Національного банку, як регулятора, для покращення ситуації із фінансовою стійкістю під час економічної кризи доцільно посилити контроль і нагляд за дотриманням існуючих норм законодавства. Як бажаний напрям роботи – вдосконалення вимог у сфері комплаєнс, розробка документів, орієнтованих на українські банки із їх специфікою, а також урахування особливостей української економіки. Згідно з Постановою НБУ № 88, стійкість банку залежить від якості його корпоративного управління. Таким чином, для прозорості управління корисним буде забезпечення повної незалежності третьої лінії захисту (внутрішнього аудиту) та інтеграція принципів ESG (сталого розвитку) у кредитну політику: банк має оцінювати

не лише фінансовий стан позичальника, а і його потенційну стійкість до екологічних і соціальних ризиків – як запобігання системним ризикам.

Цифрова трансформація та зміцнення операційної стійкості є критичними пріоритетами для банківського сектора, оскільки в умовах воєнного стану традиційна фізична безпека відділень обов'язково має доповнюватися високим рівнем кіберстійкості. Ключовою рекомендацією в цьому напрямі є активне інвестування в хмарні технології для безперервного дублювання баз даних і впровадження інтелектуальних систем на базі штучного інтелекту для автоматизованого антифрод-моніторингу. Реалізація таких заходів дозволить суттєво знизити операційні ризики та оптимізувати видатки на утримання розгалуженої фізичної мережі, що в підсумку сприятиме підвищенню загальної рентабельності активів (ROA) та забезпечить стабільність критичних бізнес-процесів незалежно від зовнішніх загроз.

ОБГОВОРЕННЯ ТА ВИСНОВКИ

Отже, фінансова стійкість сучасного банку перестала бути статичним відображенням нормативних показників, перетворившись на динамічний процес безперервної адаптації до макроекономічних викликів. Ключовим фундаментом цієї стійкості у 2024–2026 роках став ризик-орієнтований підхід, який дозволяє фінансовим установам не просто реагувати на кризи, а діяти на випередження через глибоке стрес-тестування та впровадження європейських нормативів.

Станом на сьогодні стан фінансової стійкості банків визначено як задовільний та набагато кращий у порівнянні з періодами криз 2007–2008 і 2014–2016 років. У цьому вбачається заслуга самих комерційних банків і Національного банку, який вдосконалив механізми регулювання та нагляду за діяльністю банків. Відзначимо, що необхідність підтримання фінансової стійкості буде існувати завжди, натомість реалізація запропонованих практичних рекомендацій є не просто стратегічним вибором, а умовою виживання в умовах жорсткого фіскального тиску та воєнних ризиків. Здатність банку інтегрувати ці заходи у свою бізнес-модель дозволить трансформувати виклики сучасності в нові можливості для кредитної експансії, забезпечуючи надійний захист національних економічних інтересів та фінансову безпеку України. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Дзюблюк О. В., Михайлюк Р. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: монографія. Тернопіль : Терно-граф, 2009, 316 с. URL: https://library.wunu.edu.ua/files/EVD/finansova_stiyk_bankiv_dzublyck.pdf
2. Склеповий Є. В. Складові стійкості комерційного банку. *Фінанси України*. 2002. № 5. С. 138–143.
3. Примостка Л. О. Макроекономічна рівновага та фінансова стійкість банків: теоретичний аспект. *Фінанси, облік і аудит*. 2012. Вип. 20. С. 148–155. URL: https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fea10058-0fee-4619-996f-013598efc472/content
4. Довгаль Ю. С., Чамара Р. О. Сутність фінансової стійкості комерційного банку та ефективні шляхи її забезпечення. *Фінансовий простір*. 2015. № 1. С. 130–134. URL: https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/360
5. Русіна Ю. О., Легейда А. Г. Забезпечення фінансової стійкості комерційного банку. *Міжнародний науковий журнал*. 2015. № 2. С. 87–90. URL: https://www.inter-nauka.com/uploads/public/1429647157740.pdf
6. Попов О. Г. Теоретичі основи забезпечення банківської безпеки держави. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 3. С. 195–202. DOI: https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-195-202
7. Рисін В. В., Біда А. П. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.3.1
8. Chepeliuk H. Financial Security of the Bank: Management and Influence Factors. *Фінансовий простір*. 2018. № 4. С. 60–66. URL: https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/632
9. Бойко А. Забезпечення стійкості національної економіки. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2017. № 4. С. 16–27. URL: http://zt.knute.edu.ua/files/2017/04(93)/02.pdf
10. Чирак І. Фінансова стабільність, фінансова нестабільність і фінансова стійкість економіки. *Світ фінансів*. 2020. № 2. С. 115–125. DOI: https://doi.org/10.35774/sf2020.02.115
11. Охрименко І. Б., Білошапка В. С. Вплив банківського кредитування на економічний розвиток України: реалії та перспективи на тлі війни. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 6(8). С. 405–423. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6(8)-405-423
12. Корнилюк Р. В. Системний ризик у банківській діяльності : дис. … д-ра екон. наук : 08.00.08. Київ, 2020. 538 с. URL: https://ir.kneu.edu.ua/items/bc16de85-aeaa-4722-8ce8-3fe111dd1eac
13. Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 26.08.2001 р. № 368. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text

14. Maneely M., Ratnovski L. Bank Profits and Bank Taxes in the EU. *IMF Working Paper*. 2024. Iss. 143. DOI: https://doi.org/10.5089/9798400281198.001
15. Buch C. Bank resilience and sustainable growth: two sides of the same coin. *BIS*. 2026. URL: https://www.bis.org/speeches/20260916-bank-resilience-and-sustainable-growth-two-sides-same-coin
16. Національний банк України. Наглядова статистика. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1
17. Barisitz S., Lahnsteiner M. Ukraine's banking sector: still very weak, but some signs of improvement. *Financial Stability Report*. Oesterreichische Nationalbank. 2017. P. 69–77. URL: https://ideas.repec.org/a/onb/oenbfs/y2017i33b2.html
18. Bazhenova Yu. Effects of Banking Sector Cleanup on Lending Conditions: Evidence from Ukraine. 2023. *IHEID Working Paper* No. 06-2023. URL: https://ideas.repec.org/p/gii/giihei/heidwp06-2023.html
19. Національний банк України. Огляд банківського сектору. 19 лютого 2026 р. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyutiy-2026-roku
20. Національний банк України. Оцінка стійкості банків за 2025 рік. 29 грудня 2025 р. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-stres-testuvannya-bankiv-u-2025-rotsi
21. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. 29 червня 2026. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2026-roku

REFERENCES

Barisitz S. & Lahnsteiner M. (2017). Ukraine's banking sector: still very weak, but some signs of improvement. *Financial Stability Report*. Oesterreichische Nationalbank, 69–77. https://ideas.repec.org/a/onb/oenbfs/y2017i33b2.html

Bazhenova Yu. (2023). Effects of Banking Sector Cleanup on Lending Conditions: Evidence from Ukraine. *IHEID Working Paper*. https://ideas.repec.org/p/gii/giihei/heidwp06-2023.html

Boiko A. (2017). Zabezpechennia stiikosti natsionalnoi ekonomiky [Ensuring the stability of the national economy]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo, 4*, 16–27. http://zt.knute.edu.ua/files/2017/04(93)/02.pdf

Buch C. (2026). Bank resilience and sustainable growth: two sides of the same coin. *BIS*. https://www.bis.org/speeches/20260916-bank-resilience-and-sustainable-growth-two-sides-same-coin

Chepeliuk H. (2018). Financial Security of the Bank: Management and Influence Factors. *Finansovyi prostir, 4*, 60–66. https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/632

Chyrak I. (2020). Finansova stabilnist, finansova nestabilnist i finansova stiikist ekonomiky [Financial stability, financial instability and financial stability of the economy]. *Svit finansiv, 2*, 115–125. https://doi.org/10.35774/sf2020.02.115

Dovhal Yu. S. & Chamara R. O. (2015). Sutnist finansovoi stiikosti komertsiinoho banku ta efektyvni shliakhy yii zabezpechennia [The essence of the financial stability of a commercial bank and effective ways to ensure it]. *Finansovyi prostir, 1*, 130–134. https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/360

Dziubliuk O. V. & Mykhailiuk R. V. (2009). *Finansova stiikist bankiv yak osnova efektyvnoho funktsionuvannia kredytnoi systemy:* monohrafiia [Financial stability of banks as the basis for the effective functioning of the credit system: monograph]. Ternopil: Terno-hraf. https://library.wunu.edu.ua/files/EVD/finansova_stiyk_bankiv_dzublyck.pdf

Kornyliuk R. V. (2020). *Systemnyi ryzyk u bankivskii diialnosti:* dys. … d-ra ekon. nauk: 08.00.08 [Systemic risk in banking: diss.... Dr. of Econ. Sci.: 08.00.08]. Kyiv. https://ir.kneu.edu.ua/items/bc16de85-aeaa-4722-8ce8-3fe111dd1eac

Maneely M. & Ratnovski L. (2024). Bank Profits and Bank Taxes in the EU. *IMF Working Paper, 143*. https://doi.org/10.5089/9798400281198.001

Natsionalnyi bank Ukrainy. (2025, December 29). *Otsinka stiikosti bankiv za 2025 rik* [Assessment of bank resilience for 2025]. https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-stres-testuvannya-bankiv-u-2025-rotsi

Natsionalnyi bank Ukrainy. (2026, February 19). *Ohliad bankivskoho sektoru* [Banking sector review]. https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyutiy-2026-roku

Natsionalnyi bank Ukrainy. (2026, June 29). *Zvit pro finansovu stabilnist* [Financial Stability Report]. https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2026-roku

Natsionalnyi bank Ukrainy. *Nahliadova statystyka* [Supervisory statistics]. https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1

Okhrymenko I. B. & Biloshapka V. S. (2022). Vplyv bankivskoho kredytuvannia na ekonomichnyi rozvytok Ukrainy: realii ta perspektyvy na tli viiny [The impact of bank lending on the economic development of Ukraine: realities and prospects against the background of war]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii, 6*(8), 405–423. https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6(8)-405-423

Popov O. H. (2023). Teoretychi osnovy zabezpechennia bankivskoi bezpeky derzhavy [Theoretical foundations of ensuring the banking security of the state]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia,* 3, 195–202. https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-195-202

Prymostka L. O. (2012). Makroekonomichna rivnovaha ta finansova stiikist bankiv: teoretychnyi aspekt [Macroeconomic equilibrium and financial stability of banks: theoretical aspect]. *Finansy, oblik i audyt, 20*, 148–155. https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fea10058-0fee-4619-996f-013598efc472/content

Rusina Yu. O. & Leheida A. H. (2015). Zabezpechennia finansovoi stiikosti komertsiinoho banku [Ensuring the financial stability of a commercial bank]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal, 2*, 87–90. https://www.inter-nauka.com/uploads/public/1429647157740.pdf

Rysin V. V. & Bida A. P. (2021). Finansova stiikist banku: chynnyky ta osoblyvosti zabezpechennia [Financial stability of a bank: factors and features of ensuring]. *Efektyvna ekonomika, 3*. https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.3.1

Sklepovyi Ye. V. (2002). Skladovi stiikosti komertsiinoho banku [Components of the stability of a commercial bank]. *Finansy Ukrainy, 5*, 138–143.

zakon.rada.gov.ua. (2001, August 26). Postanova Natsionalnoho banku Ukrainy «Pro zatverdzhennia Instruktsii pro poriadok rehuliuvannia diialnosti bankiv v Ukraini» vid 26.08.2001 r. № 368 [Resolution of the National Bank of Ukraine «On Approval of the Instruction on the Procedure for Regulating the Activities of Banks in Ukraine» dated August 26, 2001 No. 368]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text

Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

Інструменти ШІ в підготовці цієї роботи не використовувались.

Стаття надійшла до редакції / Received: 20.09.2026
Статтю прийнято до публікації / Accepted: 03.10.2026
Оприлюднено / Published: 24.10.2026

УДК 336.7:004.9(477)
JEL: G18; G20; G21; O33
DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-9-529-545

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ

©2026 **СТОЙКО О. Я., ШУБЕНКО І. А., МАРУЩАК Д. М.**

УДК 336.7:004.9(477)
JEL: G18; G20; G21; O33

Стойко О. Я., Шубенко І. А., Марущак Д. М. Цифрова трансформація фінансової системи України: сучасні тенденції та стратегічні орієнтири

Цифровізація фінансової системи України підвищує стійкість, ефективність і доступність фінансових послуг, проте здійснюється в умовах воєнного стану, посилення кіберзагроз, технологічної залежності та регуляторних прогалин. Водночас взаємозв'язок складових цифрової трансформації та стратегічні орієнтири її розвитку потребують комплексного обґрунтування. Метою статті є дослідження теоретичних засад цифровізації фінансової системи України, визначення тенденцій, можливостей і ризиків цифрової трансформації та обґрунтування стратегічних напрямів її розвитку в умовах воєнних викликів та відновлення. У дослідженні використано загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу та синтезу, системний і структурно-функціональний підходи, порівняльний аналіз, узагальнення та систематизації, статистичний метод. Установлено, що цифровізація сприяє ефективності та прозорості фінансової системи, розвитку FinTech, електронних платежів, цифрових державних сервісів і фінансової інклюзії. Водночас вона супроводжується кіберзагрозами, технологічною залежністю, нестабільністю інфраструктури, регуляторними прогалинами та нерівномірністю цифрової доступності. Обґрунтовано стратегічні орієнтири цифрового розвитку фінансової системи України до 2030 р., серед яких розвиток безготівкових платежів, Open Banking, е-гривні, цифровізація державних фінансів, фінансова інклюзія та посилення кіберстійкості. Запропоновано забезпечити понад 95% безготівкових операцій і повну готовність банків до обміну даними через API. Наукова новизна полягає у формуванні комплексного підходу до розуміння цифровізації фінансової системи як системного трансформаційного процесу; уточненні пріоритетних напрямів її розвитку; обґрунтуванні стратегічних орієнтирів до 2030 р. і розробленні авторської моделі цифрової трансформації фінансової системи України в умовах війни та післявоєнного відновлення. Результати дослідження, стратегічні орієнтири та авторська модель допоможуть органам влади й учасникам ринку підвищити фінансову стійкість держави, посилити кібербезпеку, розширити інклюзію та забезпечити цифровий супровід післявоєнного відновлення України.

Ключові слова: *цифровізація; фінансова система; цифрова трансформація; FinTech; Open Banking; е-гривня; кібербезпека; фінансова інклюзія.*
Рис.: *1.* ***Табл.:*** *8.* ***Бібл.:*** *41.*

Стойко Олег Якович *– кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та кредиту, Поліський національний університет (Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна)*
E-mail: *oy100iko@ukr.net*
ORCID: *https://orcid.org/0000-0002-6120-8089*
Шубенко Інна Андріївна *– кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та кредиту, Поліський національний університет (Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна)*
E-mail: *inna75@ukr.net*
ORCID: *https://orcid.org/0000-0002-3461-9237*
Марущак Денис Миколайович *– студент факультету інформаційних технологій, обліку та фінансів, Поліський національний університет (Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна)*
E-mail: *Maruschakdenis@gmail.com*
ORCID: *https://orcid.org/0009-0000-7921-7971*